

1. Meteen voor echt

Door de metershoge, ondoorzichtige ramen zie ik de vage schimmen van de balletdansers die aan het werk zijn in de vele studio's. Een groepje dansers komt hijgend naar buiten, helemaal bezweet. Zij hebben net hun balletexamen afgelegd. Mijn ogen sperren zich wijd open, alsof ik het nauwelijks kan bevatten. Dit is voor echt. Mama kijkt me begrijpend aan. 'Dit is wel iets anders dan wat we gewoon zijn, hé.' Hoewel ik hier redelijk ontspannen en zonder veel verwachtingen naartoe ben gekomen, slaat de stress toch toe. Compleet verbluft kijk ik in het rond. 'Schatje, je weet dat je dit niet moet doen voor ons. Doe gewoon je best en dan zien we wel waar we uitkomen.'

We lopen door naar de grote kantine. Daar verzamelen zich alle dansers die net als ik hopen op een plek op de Koninklijke Balletschool Antwerpen. De balletstudio's bevinden zich op de zevende verdieping van een hoog flatgebouw. Wanneer de lift opengaat, stap je een andere wereld in. Op de achtergrond klinkt vanuit de studio's zachtjes pianomuziek. De gang hangt vol met foto's van alle dansers die hier ooit gestudeerd hebben. Het ruikt er naar oud zweet, zoals wanneer je in een sportschool binnenkomt, de lucht gelardeerd met een vleugje plastic en hout van de parketvloeren. 'Weet jij wat er precies gaat gebeuren?' vraag ik aan een blond meisje naast me. Ze heeft ijsblauwe ogen die altijd lijken te lachen en is even klein als ik. 'Nee, ik heb ook geen idee!' zegt ze nerveus giechelend. 'Ik ben Oonagh, trouwens. Hoe heet jij?'

We vinden elkaar meteen in onze nerveuze energie en beginnen onderling wat te praten, dicht bij elkaar, niet goed wetend wat er ons die dag te wachten staat, maar we vallen ogenblikkelijk stil wanneer een officieel uitziend iemand ons komt ophalen. De vrouw staat kaarsrecht met haar voeten wat uitgedraaid. Ze draagt een zwarte legging en balletpumps met een klein hakje. Ik houd mijn adem in wanneer ze begint te praten. 'Volg me maar naar de studio, dan

beginnen we eraan', zegt ze. 'Ik zal jullie balletleerkracht zijn voor deze les. Als jullie hier mogen beginnen, word ik ook jullie lerares in het eerste jaar.'

Ze zegt het met een grote glimlach op haar gezicht, wat me meteen geruststelt. Oonagh en ik trippelen achter haar aan, maar ik kijk snel nog even om naar mama en Emmy. 'Toitoitoi', mimet mama. Ze glimlacht bemoedigend als we weglopen. Ik voel even aan mijn scheenbeen, bang dat het grote gaas dat de apotheker daarnet op mijn wond heeft geplakt misschien loskomt. Hoe heeft dit ook weer kunnen gebeuren, bedenk ik. Typisch ik: uit puur enthousiasme en onoplettendheid in een keldergat stappen terwijl we op weg zijn naar het belangrijkste moment van mijn leven – tot dan toe in elk geval. Net als andere leerlingen uit het zesde leerjaar moet ik dit jaar een belangrijke beslissing nemen: naar welke middelbare school zal ik gaan? Ik, een eerder zacht meisje vooral omringd door andere meisjes, dacht aan Sint-Pieters in Gent, dat lange tijd een meisjesschool was. Tot mama op een dag zei: 'Weet je dat er ook een school bestaat in Antwerpen waar je een balletopleiding kunt combineren met kunstonderwijs?' Sindsdien kan ik aan niets anders denken. Elke dag dansen? Meteen! Zonder twijfel zei ik: 'Daar wil ik heen.' 'Ja, maar je raakt daar niet zomaar binnen', probeerde mama mijn enthousiasme nog wat te temperen. 'Je moet er auditie voor doen en dan is het nog maar afwachten of je erdoor bent.' 'Het maakt niet uit, mama, ik wil het proberen.'

Ik heb de dagen afgeteld, maar vandaag is het dan eindelijk zover. Deze ochtend ben ik met mama en Emmy, mijn zus, op de trein naar Antwerpen gestapt. Ik heb weinig aandacht voor wat er om me heen te zien is. Ook de opwindning van samen naar de grote stad gaan, gaat aan mij voorbij. Mijn volle focus ligt op een mooie knot in mijn haar proberen te maken. 'Dat moet, mama, ze kijken daarnaar.' Wanneer het niet meteen lukt, raak ik gefrustreerd. 'Blijven ademen, Nina, het lukt wel', zegt mama bemoedigend.

Ik heb nog maar twee jaar balletles achter de rug. Ik ken de basis, maar niet veel meer. Nog maar enkele dagen geleden had ik aan mijn dansleerkracht gevraagd of ze me nog wat extra wilde klaarstomen

voor de audities. 'Ik wil dat wel proberen, maar in twee dagen kunnen we geen wonderen verrichten.' We hadden nog enkele voetposities aan de barre geoefend, maar onnodig om te zeggen dat ik niet met de hoogste verwachtingen naar die auditie ga. Al houdt dat me niet tegen om het te proberen.

De trein heeft wat vertraging en rijdt naar mijn gevoel tergend langzaam het station binnen. Wanneer de deuren opengaan, sprint ik naar buiten. 'We komen te laat. We moeten ons haasten! Komaan!' Half rennend loop ik voor mama en Emmy uit. 'Nina, het is maar tien minuutjes wandelen, doe rustig', lacht mama. Ik schakel over op een lager tempo maar blijf snelwandelen. En ja hoor, als een kip zonder kop stap ik in al mijn chaos recht in een keldergat: bam, een bloedend scheenbeen. Ik heb gelukkig niet al te veel pijn, maar wat nu? 'Daar is een apotheek, laten we daar binnengaan en vragen of zij kunnen helpen.'

'Een prima ballerina met een bloedend been, dat kunnen we niet hebben', zegt de apotheker lachend.

Ik kan alleen maar denken: haast je toch! De man, groot en met een zwaar Antwerps accent, ontsmet mijn been en plakt de wond dicht met gaas en pleisters. 'Het doet er niet toe of het er mooi uitziet: ik wil gewoon niet dat het bloed door mijn kousen komt', zeg ik. 'Opdracht begrepen', antwoordt hij.

We haasten ons verder naar het gebouw. 'Waar is de ingang, mama, ik vind het niet!' Ik ben nu bijna helemaal overstuur. Gelukkig zie ik er genoeg uit als een balletdanseres, want een leerkracht merkt ons op. 'Jullie zijn hier wellicht voor de auditie? Hierlangs. Wees maar gerust, jullie zijn nog ruim op tijd.'

En hier ben ik dan, met mijn nummer op de rug gespeld, eindelijk in de studio's van een echte balletschool! Vandaag staat er een medische check-up op het programma. We worden gemeten, gewogen en

onze lichaamsproporties worden in kaart gebracht. Hebben we lange armen, vingers en een lange nek? Krullen onze tenen goed onder? Kunnen we onze voeten strekken? Met andere woorden, hebben we goede balletvoeten? Kunnen we een split? Zijn we flexibel in de heupen en draaien ze natuurlijk open? Daarvoor moeten we in een zittende vlinderpose op de grond gaan zitten: voetzolen tegen elkaar, knieën wijd en dan duwen ze op onze knieën om te zien of die gemakkelijk de vloer raken. Hoe ver raak je in split? Het voelt een beetje als een veekeuring, waarbij aan je wordt getrokken en gesleurd. ‘En nu je armen naast je oren omhooghouden en je rug krommen.’ De leraressen lopen de lijn af en een voor een trekken ze ons wat dieper. Oef, dat is heftig. ‘We willen je geen pijn doen, maar moeten wel zien hoe flexibel je bent’, leggen ze ons uit.

Nu is het afwachten: heb ik het gehaald of niet? Elke dag loop ik naar de brievenbus wanneer de postbode net is langs geweest. Na een dikke week waarin ik bijna de muren op loop, valt eindelijk die langverwachte brief in de bus. ‘Yes, ik ben erdoor!’ Gillend van blijdschap dans ik door het huis. De tweede fase van de auditie begint iets rustiger. We kennen de weg, we komen op tijd aan. Ik herken al enkele van de andere meisjes en ook Oonagh is er weer bij. We vinden elkaar snel.

Ons groepje wordt als eerste meegenomen naar de dansstudio. Vooraan op een rij, zittend aan enkele tafels, zit de jury. Alle dansleerkrachten, de directrice van de school, en een aantal oud-studenten. Een tiental mensen, met papier en pen voor zich. Ze kijken serieus en oplettend in het rond. Af en toe schrijven ze iets op. Het is stil in de zaal. Je voelt de zenuwen bij iedereen stijgen. Nu komt het erop aan te laten zien wat we kunnen.

We verspreiden ons aan de barre en de balletleerkracht loopt rond. Ze loopt een reeks oefeningen door. Ik probeer attent te zijn en te doen wat me gevraagd wordt. ‘*Plié, Rélevé, Jeté, Tendu, Ronde de Jambe.*’ De termen vliegen in het rond. Termen die tegenwoordig mijn tweede natuur zijn, maar op dat moment ben ik nog een speels kind met weinig technische achtergrond.

Af en toe weet ik totaal niet wat van mij verwacht wordt. Ik spiek nu en dan bij het meisje naast me en probeer haar na te doen. Mijn been komt niet zo hoog als dat van haar. Verdorie. 'Vijfde voetpositie.' Oei, daar ben ik nog nooit gekomen. De *core strength* die zo belangrijk is voor een goede houding in ballet, heb ik nog helemaal niet onder de knie. Mijn buik aanspannen is iets waar ik zelfs niet aan denk. Dan volgen enkele coördinatieoefeningen. Hebben we ritme? Zijn we muzikaal?

Daarna mogen we improviseren en laten zien wat we in huis hebben. Andere dansers doen een choreo of een dansje dat ze geleerd hebben. Ik dans zoals ik thuis zou dansen. Freestyle. Ik *shake*, ik *groove*, het enthousiasme en dansplezier spatten ervan af. Een van de juryleden kijkt met een grote glimlach naar mij en beweegt wat mee. De rest zit er eerder onbewogen bij, maar ik geef me volledig, alsof mijn leven ervan afhangt.

En dan zit het er al op.

We mogen naar buiten, waar de ouders elkaar intussen ook gevonden hebben en met een koffietje in de hand op ons zitten te wachten.

Wanneer ik Emmy en mama zie, loop ik enthousiast naar hen toe.

'Nina, er lopen druppeltjes zweet van je gezicht. Dat heb ik nog nooit gezien bij jou', zegt mama.

'Het was ook lastig, mama, maar zo leuk!' Ik vertel mama en Emmy wat we moesten doen. Ik ben nerveus, opgewonden, maar ook opgelucht dat het voorbij is en al met al is meegevallen.

'Pfff, wat was dat!' zeg ik tegen Lisa. 'Ik kan niet geloven dat we dit gedaan hebben! Amai, mijn benen zijn nog steeds aan het trillen.'

'Ik dacht eventjes dat ik zou vallen bij mijn pirouette', zegt ook Lisa. Met haar rijzige gestalte, zwarte haar en bruine ogen lijkt ze op een model. Ze heeft indruk op me gemaakt met haar techniek. 'Jij kreeg je been tenminste helemaal omhoog! Jij bent erbij, dat kan niet anders!'

We lachen naar elkaar. 'Denk je dat we geslaagd zijn?' Ik bijt op mijn lip. 'Geen idee. Die jury keek zo serieus. Maar ik hoop zoooo hard dat ik door mag. Nee, dat wij door mogen!'

'Samen! Dat zou leuk zijn.'

‘Wachten nu. En heel hard hopen!’

We kennen elkaar nog maar zo kort, Lisa, Oonagh, een andere Nina en ik, maar na onze gedeelde ervaring voelt het alsof we al eeuwenlang vriendinnen zijn. Na uren die in de werkelijkheid niet langer dan een halfuurtje kunnen zijn, komt de directrice de zaal binnen. Iedereen valt stil. Ze roept een groepje nummers af. ‘Deze dansers mogen mij volgen.’

De groep staat op en gaat de studio binnen, bij de jury. Ik kijk mama twijfelend aan. ‘Dat zijn echt wel goede danseressen, zij staan al veel verder dan ik.’ Ik kijk rond en zie veel terneergeslagen blikken. De andere meisjes denken hetzelfde. Het zit erop voor ons. Ook ik ben teleurgesteld. ‘Nina, je hebt gedaan wat je kon. Als het hier stopt, zijn we toch supertrots op jou.’ Mama zit al in troostendemamamodus, maar dan komt de andere groep naar buiten. Hun schouders zijn gebogen, bij veel dansers glimmen tranen op hun wangen. Het lijken geen tranen van geluk. Ik weet niet goed wat te denken. Is er dan niemand uitgekozen? Nu wordt de rest van de groep, waar ik bij zit, opnieuw naar de zaal van de jury geroepen. Ze laten ons gelukkig niet te lang in spanning. ‘Proficiat, jullie mogen in september het nieuwe schooljaar hier starten.’

Huh!? Het duurt even voor het kwartje valt, maar dan komt het binnen: we zijn erbij.

Ik slaak een gillette, we springen op en neer en omhelzen elkaar. Deze keer wel *happy tears*!

Onze euforie is groot. Stiekem had ik hierop gehoopt, maar eigenlijk had ik dit nooit durven te denken. Ook mama en papa zijn een beetje overdonderd. Voor mij is er geen twijfel mogelijk: natuurlijk ga ik naar de school waar ik elke dag bezig kan zijn met dat wat ik het liefst doe, namelijk dansen. Dankzij de audities heb ik al vriendinnen gemaakt uit alle hoeken van het land en de meesten van hen zullen ook op het internaat verblijven. ‘Nina, je bent nog geen twaalf: ben je er wel zeker van dat je op internaat wilt gaan?’ vraagt mama

me die avond, wanneer we met ons vieren aan de eettafel zitten en ik vrolijk over volgend schooljaar aan het babbelen ben. Mama heeft zelf op een streng internaat gezeten bij de zusters en staat niet echt te springen om haar dochter hetzelfde te laten meemaken. 'Maar mama, op school in Antwerpen zijn er toch geen nonnen', antwoord ik. 'Nee, maar je weet wel dat je de hele week daar zult zijn? En dat ze ook wel wat discipline van je zullen verwachten? En de afstand tot thuis is te groot om elke dag op en neer te gaan', zegt ze. 'Dat weet ik, maar ook Oonagh, Lisa en Nina uit Hasselt hebben al een plekje op internaat. Ik wil dit echt heel graag...'

Ik kijk mijn ouders smekend aan. 'Alsjeblieft, mag ik het proberen? Alsjeblieft, alsjeblieft...' Mijn vader schiet in de lach. 'Het is wel duidelijk dat je het heel graag wilt. Weet je wat, laten we afspreken dat we samen naar het internaat gaan en als je het dan nog ziet zitten, mag je het proberen.' 'Yes!' roep ik.

Tot op heden snap ik nog altijd niet goed waarom ik toen uitgekozen werd. Er waren zeker meisjes met een betere techniek dan ik. Wellicht heeft de jury voldoende potentieel en aanleg gezien in een klein meisje dat vooral heel graag danste. Een ruwe diamant die ze nog konden vormen. Vanaf het moment dat ik te horen kreeg dat ik mocht beginnen, was er voor mij geen andere optie meer. Gelukkig gingen mijn ouders mee met dat verhaal. De balletschool was tot dan een eerder theoretisch idee: ze vonden de auditie een leuke ervaring voor hun enthousiaste dochter, maar hadden nooit gedacht dat ik het zou halen. Zij bleven er heel nuchter bij, hadden geen verwachtingen en legden nul druk op mij. Toen ik door mocht, daagde het hen plots ook dat ik misschien wel iets kon. Gelukkig gunden ze me de kans, nuchter zoals altijd, vanuit het idee dat ik het altijd een jaar kon proberen en dat er geen vrouw overboord was als het niet zou lukken. Dan kon ik het eerste jaar gewoon opnieuw doen op een middelbare school in Gent. Ik denk dat niemand uit ons gezin beseftte aan wat voor avontuur ik begonnen was, mezelf inclusief.

2. Op de tippen van mijn tenen

Daar staan ze te blinken op de lijst van ‘te kopen items’, bij de start van mijn eerste schooljaar aan de balletschool: mijn eerste paar pointes. De dag dat ik ze mag halen, voelt als een soort initiatieritueel en het voelt alsof ik ga ontploffen van pure opwinding. We hebben een afspraak bij een danswinkel in Gent, waar de charmante eigenares Tessa ons ontvangt met een brede glimlach en engelen-geduld. ‘Laat me eens kijken naar je voeten’, zegt ze terwijl ze me op een krukje laat plaatsnemen. ‘Doe even *relevé* op demi-pointe. Ja, mooi. En nu eens *plié*.’ Ze analyseert mijn voeten, laat me wat oefeningen doen en selecteert enkele geschikte modellen. Net zoals bij sneakers zijn er in pointes talloze merken en pasvormen. Ik trek ze vol spanning aan, stap naar de spiegel en voel meteen dat dit het begin is van iets bijzonders. Ik probeer enkele verschillende modellen en voel meteen welke wel of niet goed zitten. Uiteindelijk heb ik een zestal paar gepast en afgekeurd. ‘Nina, nu moet je wel gaan beslissen’, zegt mama uiteindelijk. Ik kijk verontschuldiging naar de verkoopster. ‘Ik weet het niet goed...’ ‘Geen probleem hoor, je mag je tijd nemen, want het is echt wel belangrijk dat je de spitzen kiest die je als gegoten zitten.’ Uiteindelijk ga ik voor een felroze paar van het merk Repetto dat voor mijn voeten het best lijkt te zitten.

Een week later is het zover. Op dag drie van de eerste week op de balletschool staat onze eerste spitzenles op de planning. Het is een mooi gezicht: twintig meisjes, in een zwarte maillot, witte kousen en lichtroze pointes naast elkaar opgesteld aan de barre. De opwinding zindert door de ruimte, want hier wachten we al jaren op. ‘Wanneer mag ik op spitzen dansen?’ Zoals bij de meeste jonge dansers was dat iets waar ik reikhalzend naar uitkeek. Ik stelde de vraag geregeld aan mijn balletlerares. ‘Wanneer je voeten en enkels sterk genoeg zijn’, klonk het dan altijd. Of: ‘Je bent nog niet oud genoeg, want je bent nog volop in de groei.’ Geduld is een mooie zaak, maar als ballerina

in opleiding was het niet mijn sterkste kant. Wanneer je begint met lessen, zie je de oudere danseressen moeiteloos op hun spitzen bewegen. Dat ziet er zo sierlijk en magisch uit dat je meteen denkt: dat wil ik ook! Ik herinner me nog levendig hoe ik bij een voorstelling van *La Bayadère* in de opera in Gent, waar ik samen met mijn ouders naartoe ging, gebiologeerd was door de hoofddanseres op haar spitzen.

‘Waarop staat zij?’ fluisterde ik tegen mijn moeder.

Ze lachte. ‘Dat zijn spitzen, speciale balletschoenen.’

Ik fronste. ‘Zijn die van hout? Hoe kan ze daarop staan?’

Ik dacht toen dat er een houten blokje in die schoen zat. Nu weet ik dat de punt van spitzen gemaakt is van papier-maché – gelukkig, want hout zou het een volledige marteling maken – maar pointes waren in mijn ogen wat een danseres tot een echte prima ballerina maakte.

Toch zijn die eerste spitzenlessen een domper op de feestvreugde. Geen sierlijke pirouettes of elegante sprongen, maar eerst flink opwarmen en dan eindeloze oefeningen aan de barre. In groep moeten we proberen sokjes van de grond op te pakken met onze tenen, om zo onze voeten warm te maken. Daarna mogen we naar de barre. Onze balletleerkracht zingt het bijna ritmisch en energiek mee: ‘Op en neer, op en neer. Door de knieën, naar omhoog. Door de knieën, naar omhoog.’ Honderd keer moeten we het herhalen aan de barre, om langzaam te wennen aan de nieuwe druk op onze voeten en om kracht op te bouwen. Ik kom de eerste keren niet eens helemaal op de top van mijn spitzen en de euforie maakt stilaan plaats voor teleurstelling.

‘Is dit het nu?’ mompel ik tegen een vriendin tijdens een pauze.

‘Ik dacht dat we pirouettes gingen doen.’ Ze zucht. ‘Ik ook. Dit is saai. Maar kijk naar onze voeten... het is nog lang niet zover.’ Pijnlijke voeten, blaren en blauwe, kapotte teennagels: dat is voorlopig de tussenstand na enkele weken training op pointes. Teenbescherming is verboden, want ze vertellen ons dat het belangrijk is om zo snel mogelijk eelt op te bouwen. ‘Na verloop van tijd raken je voeten eraan gewend. We weten dat het nu pijn doet, maar balletpijn is fijn, toch?’

Het is een mantra hier in veel lessen: balletpijn is fijn.

Ik herhaal het in mijn hoofd terwijl ik mijn beurse tenen opnieuw en opnieuw en opnieuw in de spitzen steek.

Gelukkig zien we wel snel vooruitgang. De huid van onze tenen wordt harder, onze enkels worden sterker, ik krijg niet zo snel meer blaren en mijn balans en lichaamscontrole worden beter. Je moet namelijk niet enkel sterke tenen en voeten hebben als balletdanseres. De kracht om al je lichaamsgewicht op de top van je tenen te kunnen dragen, begint bij je *core*; bij je bekken en buikspieren die alles ondersteunen. Ik denk dat het toch twee jaar geduurd heeft voor ik ietwat stevig op mijn spitzen stond. Soms zie ik (te) jonge kinderen als een soort veulen op spitzen dansen, met hun ledematen die alle richtingen uit gaan. Dat is gewoon gevaarlijk. Ik ben blij dat het bij ons zo geleidelijk aan werd opgebouwd.

Pointes zijn niet zomaar een paar schoenen; het is een proces om erop te leren dansen. Maar als je eenmaal die controle hebt, als je eindelijk moeiteloos op je tenen danst, wanneer alles samenkomt en het publiek vol bewondering toekijkt naar hoe jij over het podium zweeft, dan is dat alle moeite en pijn waard. Enkel die open schoenen in de zomer zijn wel wat. Ik kan weleens jaloers zijn op een fijn en elegant voetje.

Mijn voeten zijn intussen echte dansersvoeten geworden: gespierd en altijd wel met een kapotte teennagel.

Een vriendin zei ooit: *'Nina, you're a beautiful girl, but your feet are awful.'* Ik kan haar alleen maar gelijk geven. Googel maar eens 'dansersvoeten' als je durft.

Het punt van de pointes

Na achttien jaar blijft op spitzen dansen nog steeds een uitdaging. Na een vakantie moet ik altijd weer even door de pijn heen. Het voelt alsof mijn tenen vol blauwe plekken staan, ik heb blaren door de wrijving en de vochtigheid en krampen in mijn tenen – alsof ik een avond op torenhoge naaldhakken heb gelopen, maar dan nog een graadje of tien erger. En toch moet je elke avond opnieuw je pijnlijke voeten weer in diezelfde schoenen wurmen.

Als ik om me heen kijk in de repetitiezaal, heeft elke danser zijn eigen manier om de pijn draaglijker te maken. Ik draag teenspreiders, steuntjes tussen je tenen om de druk wat te verdelen; teenbeschermers van dun katoen en een klein gelkussen bovenaan mijn tenen, tegen de blaren. Sommige dansers dragen schapenwol, anderen wikkelen hun voeten vol tape. Er bestaat intussen een siliconensokje om je tenen in te steken, maar ik heb graag het gevoel dat mijn schoen één is met mijn voet als ik dans en er dus niet te veel is wat mijn voet van de spits scheidt. Het zit waarschijnlijk tussen mijn oren, maar dat geeft me een groter gevoel van controle.

Nazorg is ook belangrijk. Na een hele dag repeteren op pointes geef ik mijn tenen een ijsbad of houd ik er een coldpack tegen. Daarna laat ik ze ontspannen en open drogen in de lucht, want ze zitten al lang genoeg opgesloten in een schoen. Het zorgt dat de huid op je tenen wat fragiel wordt, zoals wanneer je te lang in bad hebt gezeten. Ik ben ook een tópbblarenbehandelaar geworden: goed ontsmetten en laten uitdrogen is

de beste manier om ermee om te gaan. Ook pedicures zijn voor na mijn danscarrière: laat die eelt maar zitten, we hebben het nodig! Soms breng ik wel een extra laagje nagellak aan, in de hoop dat mijn teennagels ook letterlijk wat verharden.

Vroeger hield ik van mooie hoge hakken, die ik het toppunt van vrouwelijkheid vond. Tegenwoordig, na x aantal jaar professioneel ballet, vrees ik dat mijn schoenen eerder orthopedisch geïnspireerd zijn. Sneakers, Birkenstocks en een orthopedisch zooltje dat voor extra ontspanning zorgt aan de bal van mijn voet. Comfort boven looks. Maar misschien hoort dat wel gewoon bij ouder worden?

Als professioneel danser draag ik pointes van het merk Freed. Elk paar wordt met de hand gemaakt, op basis van de opmetingen van mijn voet en mijn specifieke wensen voor vorm en stevigheid. Volledig *customized*. Zo laat ik de zool achteraan dikker maken voor extra stabiliteit en laat ik de hardheid van de tip aanpassen. De zool is opgebouwd uit laagjes natuurlijk materiaal, zoals leder en jute, die met een soort pasta worden verhard en in vorm geklopt. Gevoelige makers van pointes kunnen nu beter even stoppen met lezen, want wij balletdansers gaan er niet echt voorzichtig mee om. In de gangen van de opera zie je op elk moment dansers op de zool van hun gloednieuwe spitzen staan (*krak*, hoor je dan), ze tegen de muur kloppen, de zool bewerken met een hamer (mijn favoriet!) of de zool schrappen om ze minder glad te maken. Alles om ze meteen soepel, flexibel en gebruiksklaar te hebben. En dan heb je natuurlijk nog de elastieken en lintjes die we er zelf aan naaien. Ook op dat vlak heeft elke danser zijn of haar persoonlijke voorkeur.

Als professionele dansers verslijten we ontelbaar veel paren. Ik zweet tijdens een voorstelling en er staat constant druk op de tip, waardoor ze snel vervormen en zachter worden. Om de levensduur te verlengen, wissel ik wel af tussen paren, zodat ze kunnen uitdrogen. Ik probeer ook bij te lijmen tussendoor, om de tip weer wat harder te maken, maar meestal zijn ze na drie dagen intensief gebruik waardeloos geworden. En dat geldt voor de pointes van de meeste van mijn collega's.

Gelukkig worden onze pointes betaald door de danscompagnie, maar dat moet hen elk seizoen (honderd)duizenden euro's kosten.

Ik zag ooit dat het New York City Ballet elk jaar bijna een miljoen dollar uitgeeft aan spitzen!

De meeste gezelschappen hebben een speciale kamer bij de kostuumafdeling waar de spitzen in een hokje per danser worden bewaard. Op de zool van mijn schoenen staat mijn naam en een stempelafdruk van een driehoek, het persoonlijke merkteken van de maker.

In het leven van een danser is er een oneindige zoektocht naar de perfecte pointe. Ik ben al een keer of vijf van merk en model veranderd, omdat mijn voet en behoeften door de jaren heen zijn geëvolueerd. In mijn kinderjaren koos ik voor een vergevend schoentje, nog niet te stevig en dus wat liever voor mijn tenen. Later had ik meer ondersteuning nodig en koos

ik een merk dat langer meeding, want toen moest ik ze nog zelf betalen. Nog later ging ik voor pointes die ervoor zorgden dat mijn voeten er langer en dus sierlijker uitzagen, terwijl ik nu schoenen zoek die de lijn van mijn voeten mooi laten uitkomen en direct podiumklaar zijn. Als student was het nodig dat mijn schoen zo lang mogelijk meeding; nu moet hij zo snel mogelijk *ready for action* zijn. De Freeds waar ik nu mee dans, zijn zo naar mijn voet gevormd dat ze bijna als een sok aanvoelen.

Omdat de schoenen handgemaakt zijn, hechten we veel belang aan de makers: het is een voordeel als ze je voet kennen. Als je favoriete maker met pensioen gaat, is het als ballerina dan ook zuchten. Zoeken naar een nieuwe maker is vaak een hele uitdaging. Het duurt enkele maanden voor je een proefpaar krijgt; als ze niet goed voelen, moeten er aanpassingen worden doorgevoerd, enzovoort. En intussen moet jij dansen op pointes die niet goed aanvoelen. Het perfecte paar vinden is een werk van lange adem en daarom is het vaak makkelijker om bij je vertrouwde model en maker te blijven.

Dansen op spitzen vergt wat van ons lichaam. Ballerina's lijken te bewegen alsof ze niks wegen, maar die lichtheid is een zorgvuldig opgebouwde illusie die enkel mogelijk is door uren en uren te trainen, dag in en dag uit. We kunnen enkel zo bewegen omdat we kracht en soepelheid combineren, en dat kan alleen maar door een beweging duizend keer opnieuw te oefenen. Dat heeft wel wat gevolgen voor ons lichaam en dus ook voor onze voeten. Het is dan ook van groot belang dat je een pointe vindt die jouw voet het best ondersteunt.

Wat een gedoe, zou je kunnen denken. En soms denk ik dat ook: kunnen wij niet gewoon, zoals de meeste mannelijke dansers, op demi-pointes dansen? Ook mooi, toch? Ooit dansten ballerina's in Italië in de renaissance op gehakte schoentjes. In de loop van de jaren 1800 werd er aan het Franse hof hard gesleuteld aan het dansschoentje. Tot Anna Pavlova, een Russische danseres, rond 1930 de pointes hun definitieve vorm gaf. Het idee was toen dat danseressen als engelachtige wezens over de *bühne* moesten zweven (zeker bedacht door een man!). Ballet op spitzen creëert die illusie van gewichtloosheid, een esthetiek kenmerkend voor klassiek ballet. Door de verlenging van het been lijkt het alsof de danser zweeft. Een effect dat nog versterkt wordt door bepaalde bewegingen, zoals de *bouffée* en *couru*: een serie kleine stapjes op pointes met bijna gestrekte benen waardoor het echt lijkt alsof een danseres schijnbaar moeiteloos over het podium glijdt. Zelf houd ik wel van de verlengde lijnen en sierlijkheid: ze zijn een deel van de magie van klassiek ballet.

Aanvankelijk waren de schoenen nauwelijks verstevigd en konden ballerina's maar kort op de tippen staan. Gaandeweg zijn de schoenen verbeterd, waardoor ook indrukwekkende stunts zoals 32 *fouettés* na elkaar mogelijk waren. Een *fouetté* is een snelle zweepbeweging met opgeheven been, die een danser in een serie snelle pirouettes stuwt. Zo'n *fouetté* is een van de meest complexe, maar misschien ook wel meest gedenkwaardige bewegingen in klassiek ballet. Je ziet ze veel in stukken zoals *Het Zwanenmeer* en *Don Quichot*. Indrukwekkend, maar er zijn ook risico's aan verbonden: je glijdt makkelijker uit met satijnen schoenen,

verdeelt je gewicht verkeerd of merkt pas tijdens een show dat je een lintje niet zo goed hebt vastgeknoopt. Ik ben zelf een uitzonderlijke keer al eens uitgegleden op het podium. 'Snel snel, weer opstaan', schiet het dan door mijn hoofd. 'Doen alsof er niets gebeurd is.' Dan voelt één seconde als een uur. Maar zulke dingen gebeuren nu eenmaal af en toe: het blijft een liveshow. We hebben natuurlijk ook onze trucjes om de zool van onze pointes minder glad te maken: je kunt de zool licht vochtig maken, schrapen met een ijzeren borstel om hem weer ruw te maken of hars gebruiken om meer grip te hebben op de dansvloer. Van hars, dat wordt verkregen uit dennensap, worden kleine, plakkerige steentjes gemaakt. Die worden platgedrukt en bewaard in een speciale houten harsbak, een soort houten dienblad, waar je als danser dan in kan staan. Niet te veel, of je spitzen maken een knarsend geluid; niet te weinig of je verliest het antislipeffect. Je schoenen bewerken maakt voor veel dansers deel uit van hun routine bij de voorbereiding op een show, en in die zin heeft het dus ook een kalmerend effect op onze geest. Het helpt om *in the zone* te komen.